

NÁVRH NA PODOBU MATURITNÍ ZKOUŠKY Z CIZÍCH JAZYKŮ VE SPOLEČNÉ ČÁSTI STÁTNÍ MATURITNÍ ZKOUŠKY PRO OBDOBÍ 2018+

Východiska

V roce 2009 v době českého předsednictví byl přijat ministry školství všech států Evropské unie dokument „Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě“ (ET 2020, Education and Training), který v návaznosti na Lisabonskou smlouvu navrhuje oblasti a stanovuje cíle vzdělávání v EU. Jedním z těchto cílů je „...zlepšení kvality a efektivity vzdělávání a odborné přípravy“, přičemž státy se zavazují „...zajistit účinné investice do systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních“.

Asociace středoškolských češtinářů (ASČ) iniciovala dokument „Východiska a cíle maturitní zkoušky - návrh na podobu a strukturu MZ 2018+“ (březen 2013), který kromě uvedeného stanovuje teze a koncepce budoucího směřování maturitní zkoušky, a to nejen z českého jazyka, ale i z cizích jazyků a dalších předmětů.

V návaznosti na tyto dokumenty a ve snaze o kompatibilitu českého vzdělávacího systému se systémy ostatních států EU, dostupnost vzdělávacích systémů v rámci Evropy a plně v souladu se Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky¹ předkládáme:

Návrh na podobu maturitní zkoušky z cizích jazyků ve společné části státní maturitní zkoušky pro období 2018+

Státní maturitní zkouška z cizího jazyka musí být zkouškou, která ověřuje míru dosažení vzdělávacích cílů v oborech Cizí jazyk a Další/Druhý cizí jazyk dle platných RVP. Jako zkouška vysoké důležitosti garantovaná státem by měla plnit kritéria validního evaluačního nástroje a také usilovat o maximální možnou míru objektivitu a srovnatelnosti.

Neustálé změny v podobě maturitní zkoušky jako celku i zásahy do podoby jednotlivých zkoušek vedou ke ztrátě důvěry v maturitní systém u těch, kterých se zkouška dotýká přímo (žáci, učitelé, rodiče), i u těch, kdož mají být uživateli výsledků zkoušek (střední či vysoké školy, zaměstnavatelé).

Vzhledem k tomu, že zkouška z cizích jazyků v podobě poprvé realizované v roce 2011 znamenala pozitivní změnu a motivaci na školách a strukturou, obsahem i způsobem vyhodnocení usilovala o naplnění mezinárodních standardů, je rozumné v co největší míře zachovat její původní podobu.

¹ dále jen SERRJ

Navrhovaná podoba státní maturitní zkoušky pro cizí jazyky

- 1 **Komplexnost maturitní zkoušky z cizího jazyka**, t.j. didaktický test, písemná práce a ústní zkouška (tedy ověřování všech čtyř řečových dovedností: čtení, poslech, psaní a mluvení).
- 2 **Dvě úrovně pokročilosti**, a to alespoň formou volitelné zkoušky. Úroveň zkoušky pro jednotlivé typy škol bude reflektovat úroveň očekávaných výstupů popsanych v závazných kurikulárních dokumentech (RVP).
- 3 **Centralizovaná podoba** zkoušky směřující k maximální standardizaci a objektivitě testování (s výjimkou administrace a hodnocení ústní části zkoušky).

Zdůvodnění:

Ad 1 – Zachování komplexní zkoušky:

- Každá část maturitní zkoušky z cizího jazyka ověřuje specifické jazykové dovednosti potřebné k ovládnutí jazyka. Receptivní dovednosti (čtení, poslech) jsou testovány v didaktickém testu, produktivní řečové dovednosti v písemné práci (psaní) a v ústní zkoušce (mluvení). Ovládnutí jazyka znamená ovládnutí všech jeho složek.
- Vynecháním kterékoli části zkouška ztrácí vypovídací hodnotu, neposkytuje komplexní pohled na jazykové dovednosti a interpretace výsledků je omezena jen na dílčí dovednosti.

Ad 2 - Zachování zkoušky ve dvou úrovních

- Různá výstupní úroveň pro různé typy škol je závazně garantována RVP pro střední odborné školy, střední odborná učiliště (B1) a gymnázia (B2), a musí být i nadále zohledněna v MZ.
- Státní maturitní zkouška v jedné úrovni navrhované pro období od roku 2012/ 2013 a dále nemá potřebnou vypovídací hodnotu pro vysoké školy, neboť pro studium s využitím cizího jazyka nebo pro studium v daném cizím jazyce je třeba znát jazyk minimálně na úrovni B2, což odpovídá vyšší úrovni obtížnosti. B1 úroveň, odpovídající základní úrovni obtížnosti, je úroveň tzv. Samostatného uživatele, jímž by měl být každý maturant, tedy i absolvent SOŠ a SOU zakončených maturitní zkouškou.
- Státní maturitní zkouška v jedné úrovni vede k demotivaci studentů a učitelů a k degradaci jazykové výuky. Na gymnáziích jsou stávající požadavky na jednotnou státní maturitní zkoušku z cizího jazyka o úroveň nižší než dovednosti, které by měl dle RVP GV maturant prokázat, studenti tedy ztrácejí motivaci k odpovídající přípravě.

Ad 3 - Zachování objektivitě hodnocení zkoušky

- Je třeba zachovat zkoušku v centralizované podobě. Účelem centralizace zkoušky je snaha o maximální standardizaci zkušebního procesu a srovnatelnost přístupu k hodnocení a administraci.

- Stát si musí ponechat možnost kontroly a monitoringu výstupní úrovně škol ve svých rukou a musí mít možnost např. implementovat plošně případná nápravná opatření, pokud zjistí nedostatky.

Nutné návazné kroky ve vztahu k maturitní zkoušce z cizích jazyků

- Je třeba zajistit průběžné vzdělávání centrálních hodnotitelů tak, aby byli schopni kvalifikovaně objektivně hodnotit písemné práce a položky didaktického testu.
- Je třeba zajistit průběžné vzdělávání učitelů tak, aby byli schopni:
 - kvalifikovaně připravovat studenty na MZ v cizích jazycích (týká se i všech částí, které jsou hodnoceny centrálně),
 - kvalifikovaně a objektivně zkoušet v ústní části MZ,
 - kvalifikovaně a objektivně hodnotit v ústní části MZ.
- Je třeba zajistit monitoring kvality a objektivity hodnocení, a to jak centrálních hodnotitelů PP, tak i hodnotitelů ÚZ na jednotlivých školách.
- Je třeba vést průběžný dialog ohledně případných úprav obsahu a formy maturitní zkoušky z cizích jazyků, přičemž k úpravám by nemělo docházet bez předchozího projednání s odbornými asociacemi cizích jazyků².

Sdružení AMATE je připraveno poskytnout své odborníky na problematiku testování a hodnocení, rovněž pak odborníky na problematiku středního školství, a spolupracovat tak na konkretizaci a realizaci návazných kroků a jejich uvedení do praxe.

V Praze, 16. 4. 2013

² např. ATECR, MSSUA, AMATE, AUŠ - APE, SGUN, SUF